

לקוטי שיחות פרשת בהעלותך כרך יח

מתורגם ללשון הקודש

ב.

שני הבדלים אלו תלויים זה בזה

- 19 ויש לומר, שמזה לומדים⁹ את התלות שבין שני
20 הבדלים אלו, גם לאחר מתן תורה:
21 קרבן פסח דוחה שבת מפני שהוא קרבן ציבור,
22 כדברי הגמרא במסכת פסחים¹⁰: "פעם אחת חל י"ד
23 להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את
24 השבת אם לאו...", כי "הלכה זו נתעלמה" מבני
25 בתירא, הנשיאים¹¹, ואמר הלל: "וכי פסח אחד יש לנו
26 בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים
27 פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת" שכוונתו היא
28 לקרבנות הציבור – קרבן תמיד ומוסף¹², כנאמר בגמרא
29 בהמשך, שהוא לומד זאת באופן של 'גזירה-שוה'
30 "מועדו מועדו", המילה "מועדו" הכתובה לגבי קרבן
31 פסח ולגבי¹³ קרבן תמיד.
32 הדבר מפורש יותר בתלמוד הירושלמי¹⁴, ששם
33 מובאים דברי הלל בגירסא זו: "הואיל ותמיד קרבן
34 ציבור ופסח קרבן ציבור, מה תמיד קרבן ציבור דוחה
35 השבת, אף פסח קרבן ציבור דוחה השבת"¹⁵.
36 מדברי הגמרא¹⁶ נקוט האי כללא בידך כל שזמנו

א.

מההבדלים שבין פסח מצרים לפסח מדבר

- 1 שניים מההבדלים שבין קרבן פסח אשר הוקרב
2 במצרים, לבין קרבן פסח אשר הוקרב במדבר שנה
3 לאחר מכן, ואשר אודותיו מסופר בפרשתנו¹ – "ויעשו
4 בני ישראל את הפסח במועדו. בארבעה עשר..."², הם:
5 (א) פסח מצרים הוקרב ביום חול², שהרי "בחמשה
6 בשבת יצאו ישראל ממצרים"³, ואם כך חל י"ד בניסן
7 ביום רביעי. הפסח במדבר הוקרב בשבת, כפי שכתוב
8 "סדר עולם"⁴, שראש חודש ניסן של השנה ההיא חל
9 ב"ראשון למעשה בראשית", ואם כך, י"ד ניסן חל
10 בשבת⁵.
11 (ב) בפסח מצרים מודגש בעיקר היחיד: כל יחיד –
12 כל בית (א) ביצע בעצמו את כל עבודות הקרבן (ב)
13 בבית שלו – "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי
14 המזוזות..."⁶. ואילו את הפסח במדבר צריכים היו כל
15 ישראל להקריב במשכן, וכלשון בגמרא⁷, הדבר
16 "מצרף" את קרבנות כל ישראל, הוא "אתי בכנופיא"
17 (= מובא בחבורה, "באסיפת חברים ברגל"⁸), ולכן
18 הוא נקרא קרבן ציבור.

(13) פינחס כת, ב.

(14) שם. ועד"ו בתוספתא שם.

(15) אין להקשות מתוספתא שם (הובא בר"ח פסחים שם, ב):
"מקובלני מרבתי שפסח דוחה את השבת ולא פסח ראשון אלא פסח שני
ולא פסח צבור אלא פסח יחיד". ובתורה דוחה יומא שם: דגם "אם היו
כל ישראל זבין או בדרך רחוקה חוץ מאדם אחד או שנים וחל ע"פ
בשבת" נלמד מתמיד שדוחה את השבת –
כי זה שפסח שני דוחה שבת – אף שהוא קרבן יחיד (שהרי "לא
אתי בכנופיא" – יומא שם) – הוא מפני הלימוד "ככל חקת הפסח יעשו
אותו", כהמשך הגמרא ותורה דוחה יומא שם** (וראה מל"מ להל' ק"פ
פ"א ה"ג):

ובנוגע ל"פסח יחיד" (שבתוספתא שם) – ראה מנחת בכורים שם
שמפרשו (בב' פירושים הראשונים): (א) היינו פסח שני, (ב) אם אינן מנויין
עמו [וא"כ עדיין יש עליו שם קרבן צבור מצד זה ש"אתי בכנופיא"].
וגם לפי הג' "כגון שהיו רוב צבור זבין" (ע"ד הנ"ל בתוספות) –
הרי זה שדחי שבת הוא (כמ"ש התוס' שם) משום ד"כיון דגמרינן בגזיש
הכי גמרינן מה להלן כו' אף בפסח לא יתבטל בשבת.. אי אמרת לא דחי
שבת ביחיד הרי הוא בטל לגמרי" – היינו שמתבטל (לא רק קרבן פרטי
דאיש זה, כ"א) כל ענין הפסח שגדור – חיוב על כל ישראל (צבור).

(1) ט, א ואילך.

(2) ראה (שמו"ר פ"א מכ"ח וראה שם פ"ה ס"ח) דמשה תיקן להם
את יום השבת לנוח. וראה אבורהם שחרית של שבת. תו"ש שמות ב,
יא ס"ק צג ויש"נ.

(3) שו"ע אדה"ז ר"ס תל. משבת פז, ב. טור שם (מסדר עולם –
פ"ה*).

(4) פ"ז. תו"כ ר"פ שמיני. שבת פז, ב. פרש"י עה"ת ר"פ שמיני. ועוד.

(5) כמפורש בסדר עולם שם (בסוף הפרק). וראה לקמן הערה 26.

(6) בא יב, ז. וראה פרש"י שם: זו קבלת הדם. ובמכילתא (עה"פ),

פסחים (צו, ג): ג' מזבחות היו כו' המשקוף ושתי המזוזות. וראה לעיל
ע' 3 ואילך.

(7) יומא נא, א. פרש"י פסחים טו, סע"ב.

(8) פרש"י פסחים עו, סע"ב (לענין חגיגה). ובר"ח יומא שם: בבוא
כל ישראל לחוג.. הוא כל ישראל חייבין לעשות הפסח.

(9) לימוד ממש אינו שהרי רק במרה נצטוו על השבת. וי"ל שגם

מציאות (דין) ציבור נתחדש במ"ת, וכמו שאין צבור בב"ג (גם לאחר מ"ת

– ראה צפע"נ עה"ת בראשית ע' מ. צו). וראה לקמן הערה 77. ואכ"מ.

(10) טו, א. ירושלמי שם. תוספתא שם פ"ד, יא.

(11) פרש"י פסחים שם ד"ה בני בתירה.

(12) פרש"י שם ד"ה וכי. וראה ירושלמי שם.

(* אבל בסדר עולם לפנינו (וכ"ה בשבת פז. רע"א "דתיא בסדר עולם") די"ד ניסן יום חמישי ה'.

** ומלשון הגמרא יומא ששם "א"כ היא דוחה את השבת כו" משמע. שהתק"ס דלא דחי את השבת. וראה תוספות חדשים למשנה תמורה רפ"ב